

Слађана Галушка
Основна школа „Милорад Мића Марковић“ Мала Иванча
sladjanagaluska@gmail.com

Школски библиотекар и електронско учење

Сажетак

Развој информационо-комуникационих технологија доноси промене у свим областима живота, па и у образовању. Пример наставне методе која се заснива на употреби ИКТ-а је електронско учење, а важност њене примене у образовном систему у Србији одређана је документима Министарства просвете, науке и технолошког развоја. Улога школског библиотекара је да пружа подршку наставницима и унапређује образовно-васпитни рад. Он треба да поседује дигиталне компетенције и примењује електронско учење у свом раду. Иницира часове интердисциплинарне наставе и својим активностима подстиче развијање информационе, медијске и дигиталне писмености ученика и наставника.

Школски библиотекар у Основној школи „Милорад Мића Марковић“ израђује електронски наставни материјал и поставља га на Мудл платформи и на посебним странама веб презентације школе. Дигитални садржај се користи у реализацији часова тематске и пројектне наставе уз примену е-учења. На тај начин школски библиотекар учествује у планирању и организовању наставног процеса и својим радом доприноси побољшању постигнућа ученика и целокупног рада школе.

Кључне речи: школски библиотекар, електронско учење, Основна школа „Милорад Мића Марковић“, информациона, медијска и дигитална писменост, наставни материјал, школски пројекат

Нове технологије и е-учење

Брз развој технологије у 21. веку донео је промене у начину живота људи, раду и међусобној комуникацији. Окружени смо бројним медијима и обиљем информација, а захваљујући електронским уређајима можемо да остваримо сталну комуникацију и сарадњу. Повећана употреба информационих и комуникационих технологија (ИКТ) доводи до промена у процесу образовања. „Постало је јасно да ученици не могу да се науче свему, већ да их треба научити да се сналазе у мору лако доступних и непроверених ресурса на интернету, да уче и тумаче научено у датом контексту да би знање могли успешно да примене“¹. Потребно је да развијају информациону, медијску и дигиталну писменост. Један од начина је примена метода електронског учења.

Дефиниција е-учење коју су дали Џенкинс и Хансон² је „учење подржано рачунарском технологијом, посебно рачунарских мрежа заснованих на интернет технологијама“. Она је прихваћена јер је довољно широка да обухвати различите могућности примене технологија у учењу. Дакле, е-учење је интерактиван процес између наставника и ученика, који се остварује помоћу ИКТ-а (рачунара и интернета, тј. електронских медија). Данас се коришћење ове методе учења сматра одликом квалитетног образовања, јер се њиме надограђује и унапређује настава и ствара простор за организацију програма целоживотног учења.

¹ „Elektronsko učenje“, Microsoft, Partner u učenju, http://www.microsoftsr.rs/download/obrazovanje/pil/Elektronsko_ucenje.pdf (преузето 1.4.2017).

² Martin Jenkins and Janet Hanson, *E-Learning Series A guide for Senior Managers* (York, England: Learning and Teaching Support Network Generic Centre, 2003), http://eprints.bournemouth.ac.uk/18888/1/E_L_Guide_for_Senior_managers_ELN061.pdf (преузето 1.4.2017).

У савременој настави степени коришћења електронског учења су различити. У зависности од заступљености метода и техника учења уз помоћ рачунара и интернета разликује се: ИКТ, хибридна и онлајн настава. ИКТ настава се одвија на традиционалан начин уз делимично присуство технологије, на пример коришћењем ПП (PowerPoint) презентација током часа или веб страница са информацијама о некој теми. Хибридна или комбинована настава се већим делом одвија у учионици, али се један део активности одвија онлајн, када се део наставе замењује самосталним онлајн учењем (део наставног материјала налази на интернету, или ученици учествују у изради наставног материјала који се поставља на интернет), или се остварује онлајн комуникација са ученицима (достављање информација, наставног материјала, предаја домаћег задатка, дискусије). Онлајн настава се одвија потпуно у онлајн окружењу (на интернету) као учење на даљину. Да би се она у потпуности реализовала потребно је да сваки ученик има на располагању рачунар и квалитетну интернет везу код куће. Учење на даљину омогућава ученицима приступ материјалима за учење, мултимедијалним презентацијама и осталим образовним ресурсима преко интернета, као и тестирање, проверу знања на свим нивоима, електронску комуникацију са наставницима и другим полазницима курса³.

Примена е-учења и школски библиотекар

Примена е-учења у Србији подстиче се документима Министарства просвете, науке и технолошког развоја. У „Закону о основном образовању и васпитању“⁴ (Циљеви основног образовања и васпитања, Члан 21) међу циљевима основног образовања су: развој способности проналажења, анализирања, примене и саопштавања информација, уз вешто и ефикасно коришћење медија и информационо-комуникационих технологија; развој мотивације за учење и оспособљавање за самостално учење и образовање током целог живота; развој кључних компетенција потребних за живот у савременом друштву. Кључне компетенције за ученике средњих школа су одређене у документу „Стандарди општих међупредметних компетенција за крај средњег образовања“⁵, а сличан се очекује и за ученике основних школа. У њему су као међупредметне компетенције наведене и: Комуникација, Рад с подацима и информацијама, Дигитална компетенција. То су компетенције које се формирају заједничким радом више наставника и повезивањем садржаја више наставних предмета, кроз интердисциплинарну наставу, примену интерактивних и активних облика учења. Као пример се наводи да је употреба ИКТ у учионици (дигитална компетенција) применљива у свим предметима и на свим часовима кроз различите начине презентовања градива и организацију информација, коришћење разноврсних извора информација, селекцију података и проверу њихове релевантности.

Улога и важност е-учења у образовном систему у Србији истиче се и у документу „Оквир дигиталних компетенција – Наставник за дигитално доба“⁶ који идентификује

³ За израду текста је коришћен материјал са семинара „Електронско учење“, који је реализован током 2009/2010. године у организацији Електронског факултета Универзитета у Нишу.

⁴ Министарство просвете, науке и технолошког развоја, *Закон о основном образовању и васпитању*, http://www.mpn.gov.rs/images/content/prosveta/pravna_akta/doneseni_zakoni/zakon_o_osnovnom_obrazovanju_i_vaspitanju.pdf (преузето 2.4.2017).

⁵ Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања, *Стандарди општих међупредметних компетенција за крај средњег образовања*,

http://www.ceo.edu.rs/images/stories/obrazovni_standardi/Opsti_standardi_postignuca/MEDJUPREDMETNE%20KOMPETENCIJE.pdf (преузето 2.4.2017).

⁶ Министарство просвете, науке и технолошког развоја, *Оквир дигиталних компетенција – Наставник за дигитално доба*, <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2017/04/Okvir-digitalnih-kompetencija-Final-1.pdf> (преузето 2.4.2017).

дигиталне компетенција наставника распоређене у осам широких категорија. У њему се промовише педагошка употреба ИКТ-а у циљу подстицања иновативности у настави и постизања вишег нивоа остварености стандарда образовних постигнућа. Коришћење дигиталних технологија помаже наставницима између осталог и да мотивишу и смислено укључе ученике у наставни процес и да буду у контакту са својим ученицима и изван оквира учионице. У оквиру компетенције „Настава и учење“ је и „Коришћење колаборативних алатки за подршку заједничког учења како би ученици у групи решавали проблеме и креирали дигиталне (образовне) садржаје“, која подразумева да наставник „уме да креира материјале за учење заједно са ученицима, користећи онлајн простор заснован на cloud колаборативним сервисима као платформу за онлајн сарадњу“.

Рад школског библиотекарског стручног сарадника одређен је „Законом о основама система образовања и васпитања“⁷. „Задатак стручног сарадника јесте да својим компетенцијама, саветодавним и другим облицима рада унапређује образовно-васпитни рад и сарадњу са родитељима, односно старатељима у установи, да прати остваривање утврђених стандарда постигнућа, пружа подршку наставницима и васпитачима за унапређивање њиховог образовно-васпитног рада, у складу са принципима, циљевима и стандардима постигнућа, ...“ (Задаци стручног сарадника Члан 119).

„Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника“⁸ одређује задатке и послове школског библиотекарског стручног сарадника. Заједно са наставницима и другим стручним сарадницима он учествује у остваривању образовно-васпитног рада, од планирања и праћења до вредновања. Школски библиотекар подстиче промовисање читања и самосталност ученика у учењу, даје свој пун допринос развоју информационе писмености (медијске и информатичке) за ученике и наставнике, остварује сарадњу и заједничко планирање активности наставника, школског библиотекарског локалне самоуправе, обезбеђује електронске изворе и приступ ка њима, што омогућава ученицима да овладају вештинама налажења и критичког процењивања датих информација и перманентност учења током читавог живота. Међу задацима рада школског библиотекарског су и:

- развијања и промовисања правилне употребе свих облика извора информација,
- стварања услова за интердисциплинарни приступ настави и електронском учењу,
- мотивисања за учење и подстицање на оспособљавања за самостално учење и образовање током целог живота,
- обезбеђивања приступа програмима који раде на развијању информационе писмености, како би се корисници оспособили за проналажење, анализирање, примену и саопштавање информација, уз вешто и ефикасно коришћење информационо-комуникационих технологија,
- коришћење савремених облика и метода рада са ученицима.

Да би школски библиотекар пружао подршку наставницима и унапређивао образовно-васпитни рад, треба, као и наставници, да поседује дигиталне компетенције. Он има улогу и одговорност да укључи нове технологије и интегрише е-учење у свој рад и заједно са наставницима поучава ученике да се сналазе у мноштву информација

⁷ Министарство просвете, науке и технолошког развоја *Закон о основама система образовања и васпитања*, http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_osnovama_sistema_obrazovanja_i_vaspitanja.html, (преузето 2.4.2017).

⁸ Министарство просвете, науке и технолошког развоја, *Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника*, <http://mpn.gov.rs/dokumenta-i-propisi/podzakonski-propisi/obrazovanje-i-vaspitanje/872-pravilnik-o-programu-svih-oblika-rada-strucnih-saradnika-prosvetni-glasnik-br-5-2012-od-19-06-2012-godine> (преузето 2.4.2017).

које добијају из различитих медија, да критички промишљају о њима и користе их на најбољи начин у даљем учењу. Коришћењем дигиталних садржаја и нових облика и метода рада у настави, као што је изокренута учионица, повећава се мотивација ђака за учење, они развијају информациону, медијску и дигиталну писменост и међупретметне компетенције, чиме се припремају за живот у коме ће одређени аспекти увелико зависити од дигиталних технологија.

Е-учење у Основној школи „Милорад Мића Марковић“

Основна школа „Милорад Мића Марковић“ ради у три села, матична школа са осам разреда је у Малој Иванчи, а истурена одељења у Малом Пожаревцу (осам разреда) и Поповићу (четири разреда). Насеља се налазе 40 km јужно од Београда и припадају општини Сопот и свако има око 1500 становника Школа ради у скромним материјалним и техничким условима, а похађа је 270 ученика. Библиотекар својим активностима учествује на различите начине у организацији образовно-васпитних и културних активности у школи. У сваком од објеката постоји библиотека. Ту ученици позајмљују књиге и разговарају са библиотекаром о њима, проналазе инфомације потребне за израду задатака и присуствују часовима библиотечке секције. То је место за сарадњу са наставницима: они проналазе инфомације важне за припрему наставног материјала, договара се организација појединих часова, културних активности и сл.

Промене у раду школског библиотекара и увођење иновација почињу 2011. године. Рачунари, мобилни телефони и приступ интернету су тада у већој мери постали доступни корисницима библиотеке, деци и одраслима, који су се све више окретали е-изворима информација. Те године су у школи опремљене 3 дигиталне учионице⁹. Библиотекар се укључује у савремене токове наставе и учења и у своје активности уводи е-учење, иницира и организује часове тематске, интердисциплинарне и пројектне наставе. Сарађује са наставницима и доприноси развоју информационе, медијске и дигиталне писмености ученика и оспособљавању ученика за употребу и примену ИКТ за учење.

У школи се примењују сви облици е-учења: ИКТ, хибридна и онлајн настава. План рада школског библиотекара се повезује са Развојним планом школе и Школским програмом. Развојним планом школе за период 2014 – 2018. предвиђено је остваривање циљева за побољшање рада школе међу којима су: Планирање и реализација пројектне и тематске наставе и оспособљавање ученика да повезују знања међу различитим предметима, Повећање примене иновативних метода и облика рада и примене ИКТ-а у настави, Побољшање информационе и медијске писмености ученика и развијање стваралачких способности, креативности, естетске перцепције и укуса, Промовисање резултата рада ученика и наставника. Библиотекар учествује у организацији и реализацији активности за остваривање ових циљева. Израђује наставни материјал у дигиталној форми и поставља га на Мудл платформи и на посебним странама школског сајта. Припремио је материјал за курсеве *Библиотека*¹⁰ и *Дигитална библиотека*¹¹ у вези са библиотекама, књигама, читањем и информационом и

⁹ Министарство за телекомуникације и информационо друштво је, у оквиру програма „Дигитална школа“ (Дигитална агенда, <http://www.digitalnaskola.rs/>), опремило дигиталне кабинете у основним школама у Србији током 2010/2011. године. Они подразумевају савремене персоналне рачунаре за рад ученика, пратећу опрему потребну наставнику, одговарајући софтвер и повезаност рачунара у кабинету. У ОШ „Милорад Мића Марковић“ опремљена су две учионице са по 16 места за рад ученика, у Малој Иванчи и Малом Пожаревцу, а у Поповићу опрему чини један преносни рачунар и пројектор, пошто наставу у том објекту похађа мање од 40 ученика.

¹⁰ Библиотека, <http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=14> (преузето 1.4.2017)

¹¹ Дигитална библиотека, <http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=14> (преузето 1.4.2017)

медијском писменошћу који користе ученици и наставници за самостално учење, али и током реализације школских пројеката. Остали садржаји су посвећени појединим темама из наставног плана и програма и настали су у сарадњи библиотекара и наставника, а део чине и дечији радови. Од 2011. до 2017. године организовано је десетак школских пројеката и бројни часови тематске наставе уз примену е-учења. Кроз њих ученици су стицали и повезивали знања из различитих наставних предмета, решавали задатке и осмишљавали њихову презентацију, развијали критичко мишљење и креативност и вредновали ток и постигнућа активности. ИКТ су коришћене у свим фазама: у планирању, реализацији, вредновању и промоцији.

Ток пројеката и начин праћења и вредновања пројеката и примене е-учења представљени су на различите начине:

- кроз прилоге за школски лист *Чаролије*¹² које израђују ученици, наставници и библиотекар,
- кроз прилоге на веб страни школе Настава; Школски пројекти¹³ и Архива¹⁴,
- пријављивањем радова на конкурсе „Дигитални час“¹⁵ и „Креативна школа“¹⁶,
- сарадњом са другим библиотекарима и наставницима у међушколском пројекту *Ошто перо* и *Оштро Перце*,
- приказивањем активности на семинарима и стручним скуповима,
- израдом чланака за часописе и зборнике¹⁷.

Пројекти

Први велики пројекат био је *Ошто перо* (аутори Слађана Галушка и Анђелка Танчић), који је финансирао Градски секретаријат за образовање Београд. У њему је учествовало 150 ученика виших разреда из шест београдских основних школа од 24. октобра до 20. децембра 2011. Електронско учење одвијало се на Мудл платформи Супер учење¹⁸. Ученици су у затвореном курсу *Ошто перо* пратили лекције у вези са писањем приказа и израдом трејлера за романе, приче и приручнике. Читали су књиге (збирку прича, роман и приручник), разговарали о њима са библиотекарима и размењивали утиске на форуму са вршњацима. Писали су приказе и израдили трејлере

¹² Чаролије, www.osmiloradmarkovic.edu.rs/e_carolije (преузето 1.4.2017)

¹³ Основна школа „Милорад Мића Марковић“, www.osmiloradmarkovic.edu.rs/nastava/14-skolski_projekti (преузето 1.4.2017)

¹⁴ Основна школа „Милорад Мића Марковић“, www.osmiloradmarkovic.edu.rs/nastava/15-arhiva (преузето 1.4.2017)

¹⁵ „Дигитални час“ (Дигитална агенда, <http://www.digitalnaskola.rs/konkurs/dc3/zbornik/brojPrijavaPoPredmetuIRazredu/>)

је наградни конкурс који је организовало Министарство за телекомуникације и информационо друштво од 2010. до 2013. године. Конкурс је био намењен наставницима основних школа који успешно користе информационе и комуникационе технологије у настави. На конкурс је пријављиван рад, приказ наставне јединице, која се према важећем наставном програму реализује од једног до четири школска часа, а који показује употребу информационих технологија као наставног средства, применљиве у настави и усклађене са задацима и циљевима часа.

¹⁶ Програм (Конкурс) „Креативна школа“ трајао је од 2004. до 2014. године, а спроводили су га Завод за унапређење образовања и васпитања и компанија Мајкрософт, уз подршку Министарства просвете, науке и технолошког развоја (Креативна школа, <http://www.kreativnaskola.rs/>). Конкурс је био намењен наставницима и стручним сарадницима у основним и средњим школама у Републици Србији, чији радови представљају примере добре праксе наставе и остваривања образовно-васпитних циљева примененом информационих технологија.

¹⁷ Активности су представљене кроз прилоге школског библиотекара за часопис „Школски библиотекар“ (www.skolskibibliotekari.edu.rs/sajt/index.php/aktivnosti/publikacije/19-casopis) и зборнике радова које је након семинара „Смотра стваралаштва школских библиотекара“ објавило Друштво школских библиотекара Србије (www.skolskibibliotekari.edu.rs/sajt/index.php/aktivnosti/publikacije/20-zbornici).

¹⁸ Супер учење, <http://www.superucenje.org.rs>, (преузето 1.4.2017)

(уз помоћ библиотекара и наставника информатике) који су били најбоља препорука за читање деци која нису била укључена у пројекат.

Пројекат је допринео побољшању информационе, медијске и дигиталне писменост ученика, као и развијању критичког мишљења и креативности. Такође, повећан је број прочитаних књига и корисника библиотеке. Ученици који нису учествовали у пројекту чули су о њему и књигама, па су хтели да их прочитају.

Лекције на курсу *Оштро перо* су искоришћене у ОШ „Милорад Мића Марковић“ и за заједничке часове библиотекара и наставника информатике и рачунарства и српског језика у осмом разреду и увођење ученика у електронско учење (учење на даљину) кроз часове тематске наставе „Приказ књиге“. Коришћени су рачунари у дигиталној учионици, Мудл платформа за електронско учење и програми Microsoft Office 2010, Picasa и Windows Movie Maker. Ђаци су уређивали своје профиле, упознали са садржајем лекција, учествовали у дискусијама на форуму и решавали задатке у оквиру лекција. У оквиру тих часова ученици су уз помоћ наставника и библиотекара направили и трејлер за роман „Заврти уназад“. Припремљен је материјал за конкурс „Дигитални час 2 2011/2012“¹⁹, а рад под називом „Приказ књиге“ је освојио две награде: друго место и награду за интердисциплинарност.

Пројекат је настављен и наредних година под именом *Оштро Перце*²⁰ са новим наставним материјалом, новим насловима и новим задацима за ђаке из области информационе и медијске писмености. (Име пројекта промењено је 2012, награда додељивана за најбољи приказ „Перце“ постала је део имена.)

За пројекат *О јабукама и људима* библиотекар је израдио наставни материјал за ученике седмог разреда, а активности су реализовали библиотекар и наставници српског језика и информатике и рачунарства током фебруара и марта 2012. године. Пројекат *Комуникација* је током септембра и октобра 2012. године донео активности посвећене писмености и комуникацији и обележавању Дана писмености и Дечје недеље кроз часове редовне наставе и просветно-културне делатности у библиотеци. Припремљен је наставни материјал за часове у осмом разреду и постављен на школској веб-страници.

Током јануара и фебруара 2013. године пројекат *Шпанија* са ученицима шестог разреда реализовали су наставници шест предмета и библиотекар. Представљен је кроз рад „Поздрав из Шпаније“, који је пријављен на конкурс „Креативна школа 2012/2013“ и налази се у Бази знања. Исте године у марту и априлу организована су два пројекта у сарадњи библиотекара и наставника, а наставни материјал је постављен у два отворена курса: „Екологија“²¹ (за ученике млађих разреда) и „Мостови“²² (за ученике шестог разреда). Дечији литерарни и ликовни радови настали током пројеката (бајке, илустрације, текстови у вези са обележавањем Дана планете Земље, цртежи и фотографије) су део дигиталног садржаја. Оба курса имају и део за проверу знања – квиз у вези са лекцијама које деца проучавају. Материјал и припреме за ове часове део су радова који су освојили друго и треће место на конкурс „Дигитални час 2012/2013“.

Посебно је успешна била школска 2013/2014. година, када су обележена два велика јубилеја, годишњице рођења Његоша и Нушића, и организоване праве позоришне представе и мултимедијални догађаји. У пројекте *Његош – историја*,

¹⁹ Дигитална агенда, *Зборник радова програма „Дигитални час 2 2011/2012“*, http://www.digitalnaskola.rs/konkurs/dc2/zbornik/brojPrijavaPoPredmetulRazredu/razred_8/Informatika%20i%20ra%C4%8Dunarstvo/982.html (преузето 1.4.2017.)

²⁰ Оштро Перце, <http://www.superucenje.org.rs/perce/> (преузето 1.4.2017).

²¹ Екологија <http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=8> (преузето 1.4.2017).

²² Мостови <http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=9> (преузето 1.4.2017).

уметност, фантазија и Школа и позориште укључени су ученици седмог и осмог разреда, десет наставника, библиотекар и педагог. Примењена је хибридна настава – настава се већим делом одвијала у учионицама, али су ученици пратили е-наставне материјале у курсу Библиотека, као и из других електронских извора информација, и учествовали у изради задатака, тј. дела наставног материјала - радови у различитим медијским формама: телевизијске емисије (вести, ток шоу, рекламе,...), представе, плакати, интервјуи, илустрације итд. Наставници разредне наставе, наставница енглеског језика и библиотекар реализовали су са ученицима млађих разреда пројекат Бајка кроз примену хибридног учења. Посебност ових дешавања је била што су поједини часови организовани као емисије новоосноване школске телевизије²³, што је условило и нов начин презентовања коначних продуката на посебној страни школског сајта (мултимедијалне презентације, текстови, фотографије, аудио и видео прилози итд.) за које су ученици и наставници добили много похвала²⁴. Све ове успешне активности су приказане кроз шест радова пријављених на конкурс „Креативна школа 2013/2014“ који су ушли у Базу знања²⁵.

Наредне 2014/2015. године реализована су три школска пројекта (*Оштро Перце, Медији, бајка и авантура* и *Одељењски часопис*) у којима је примењено е-учење и коришћен е-наставни материјал из курса Библиотека. За пројекат *Здравље* наставни материјал је постављен на посебној страни школског сајта²⁶. Активности из пројеката *Здрав живот* и *Одељењски часопис*, представљени су и кроз радове пријављене на конкурс „Дигитални час“.

Пројекат *Јубилеји* је започео 2015/2016. и настављен 2016/2017. Прикупља се документациони материјал у вези са историјом школе ради израде монографије. Ученици раде литерарне и ликовне радове на тему „Школа некад и сад“, праве интервјуе са бившим ђацима уживо и онлајн. Библиотекар и наставник разредне наставе у Поповићу су у оквиру тог пројекта са ученицима четвртог разреда реализовали часове тематске наставе *Очување културне баштине*. Деца су пратила лекције у курсу *Очување културног наслеђа*²⁷, а онда су уз помоћ наставника и

²³ Један од циљева пројекта „Његош – историја, уметност, фантазија“ био је развијање медијске писмености ученика, па је осмишљен као телевизијски програм сачињен из више емисија. Телевизија је добила име ТВМ³, израђен је њен лого, као и лого једне емисије. Програм је изведен у студију (учионици) уживо, а затим представљен широј публици кроз презентацију на веб страни школе (www.osmiloradmarkovic.edu.rs/strane/projekti/njegos/mediji.html).

Тада је припремљена и емисија „Вести“, као приказ целокупног пројекта (www.osmiloradmarkovic.edu.rs/strane/projekti/njegos/urednici.html). На сличан начин представљени су и наредни пројекти.

²⁴ Пројекат *Његош – историја, уметност, фантазија*,

www.osmiloradmarkovic.edu.rs/strane/projekti/njegos

Пројекат *Школа и позориште*, www.osmiloradmarkovic.edu.rs/strane/projekti/nusic, Пројекат *Бајка*, www.osmiloradmarkovic.edu.rs/strane/projekti/bajke

²⁵ База знања Креативне школе (<http://www.kreativnaskola.rs/>) је портал на коме се налази више од 1500 радова, који су најбољи примери иновативне наставне праксе и припрема за час у електронском облику, од којих сваки носи припрему за најмање један, а највише пет часова наставе и служе осталим наставницима као инспирација за увођење иновација у наставу. Радови су подељени у две групе, за основну и средњу школу, и распоређени у оквиру наставних предмета.

„Његош – историја, уметност, фантазија“ и „Школа и позориште – Сумњиво лице у Малој Иванчи“ (предмет: Информатика и рачунарство), „Бајка о бајци“ „Пепељуга у 21. веку“ и „Са Алисом и Пепељугом“ (предмет: Српски језик), „Успавани принц“ (предмет: Енглески језик), Креативна школа, База знања за основне школе,

<http://www.kreativnaskola.rs/BazaZnanja/BazaZnanjaZaOsnovneSkole.aspx>.

²⁶ Основна школа „Милорад Мића Марковић“, www.osmiloradmarkovic.edu.rs/zdravlje (преузето 1.4.2017).

²⁷ Очување културног наслеђа, <http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=17> (преузето 1.4.2017).

библиотекара израдила разгледнице колаже у програму Canvas на којима су представила културна добра свог села. Библиотекар је 2016. формирао дигиталну библиотеку под називом *Супер библиотека*²⁸, а онда са наставницима српског језика и информатике и рачунарства организовао часове тематске наставе *Дигиталне збирке* за ученике седмог разреда. Ђаци су стицали знање о дигиталним библиотекама, као и о начину формирања дигиталних збирки на платформи LoCloud Collections, припремали елементе збирки и постављали дигитални материјал у новоформирану школску дигиталну библиотеку. На Конкурсу „Дигитални час 2016/2017“, рад „Дигиталне збирке“ је освојио трећу награду. а у Зборнику радова²⁹ је и рад „Очување културне баштине“.

Резултати

Примена електронског учења и организација тематске и пројектне наставе током седам година донела је бројне позитивне резултате у свим областима рада школе. Наставници и библиотекар сарађују у организацији активности и развија се позитивна атмосфера, подстицајна за учење. Припрема наставног материјала и реализација часова доприноси развијању њихових компетенција. Употреба ИКТ-а чини часове интересантнијима, ученици су више мотивисани за рад и радо учествују у активностима пројеката. Користе ИКТ-а за учење и презентацију постигнућа и стичу знања и вештине информационе и медијске писмености и развијају међупредметне компетенције. Научили су да се сналазе у обиљу доступних информација, медијских порука, да се критички односе према њима, али и креирају нове садржаје, своје медијске поруке, и да их деле. Знања и вештине примењују и кроз израду литерарних и ликовних радова којима освајају награде на конкурсима и такмичењима. Наставни материјал на Мудл платформи и на веб страни школе се стално допуњава и повећава се корисни дигитални садржај који израђују ученици. Библиотекар и наставници презентују активности тематске и пројектне наставе кроз прилоге за школски лист и сајт, излагања на стручним семинарима и скуповима и радове за стручне часописе и тако промовишу рад школе. Такође, учествују на конкурсима и освајају награде.

Интеграцијом е-учења наставни процес се осавремењује и унапређује, а свим овим активностима се у школи подржава целоживотно учење.

Кроз планирање, реализацију и презентацију активности тематске и пројектне наставе школски библиотекар истиче важну улогу библиотеке у образовном систему. Својим радом доприноси побољшању рада школе и повећању њеног угледа у широј заједници.

Литература:

1. Microsoft, Partner u učenju. *Elektronsko učenje*, www.microsoftsr.rs/download/obrazovanje/pil/Elektronsko_ucenje.pdf (преузето 1.4.2017).
2. Martin Jenkins and Janet Hanson. E-Learning Series A guide for Senior Managers. York, England: Learning and Teaching Support Network Generic Centre, 2003, http://eprints.bournemouth.ac.uk/18888/1/E_L_Guide_for_Senior_managers_ELN061.pdf (преузето 1.4.2017).

²⁸ Супер библиотека, <http://superbiblioteka.loccloudhosting.net> (преузето 1.4.2017).

²⁹ Дигитални час, <http://zbornikradova.mtt.gov.rs/zbornik> (преузето 1.4.2017).

3. Министарство просвете, науке и технолошког развоја. *Закон о основном образовању и васпитању*,

www.mpn.gov.rs/images/content/prosveta/pravna_akta/doneseni_zakoni/zakon_o_osnovnom_obrazovanju_i_vaspitanju.pdf (преузето 2.4.2017).

4. Завод за вредновање квалитета образовања и васпитања. *Стандарди опитних међупредметних компетенција за крај средњег образовања*,

www.ceo.edu.rs/images/stories/obrazovni_standardi/Opsti_standardi_postignuca/MEDJUPR_EDMETNE%20KOMPETENCIJE.pdf (преузето 2.4.2017).

5. Министарство просвете, науке и технолошког развоја. *Оквир дигиталних компетенција – Наставник за дигитално доба*, <http://www.mpn.gov.rs/wp-content/uploads/2017/04/Okvir-digitalnih-kompetencija-Final-1.pdf> (преузето 2.4.2017).

6. Министарство просвете, науке и технолошког развоја *Закон о основама система образовања и васпитања*,

http://www.paragraf.rs/propisi/zakon_o_osnovama_sistema_obrazovanja_i_vaspitanja.html, (преузето 2.4.2017).

7. Министарство просвете, науке и технолошког развоја. *Правилник о програму свих облика рада стручних сарадника*, <http://mpn.gov.rs/dokumenta-i-propisi/podzakonski-propisi/obrazovanje-i-vaspitanje/872-pravilnik-o-programu-svih-oblikarada-strucnih-saradnika-prosvetni-glasnik-br-5-2012-od-19-06-2012-godine> (преузето 2.4.2017).

8. Библиотека, <http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=14> (преузето 1.4.2017)

9. Дигитална библиотека, <http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=14> (преузето 1.4.2017)

10. Чаролије, www.osmiloradmarkovic.edu.rs/e_carolije (преузето 1.4.2017)

11. Основна школа „Милорад Мића Марковић

www.osmiloradmarkovic.edu.rs/nastava/14-skolski_projekti (преузето 1.4.2017)

12. Основна школа „Милорад Мића Марковић

www.osmiloradmarkovic.edu.rs/nastava/15-arhiva (преузето 1.4.2017)

13. Основна школа „Милорад Мића Марковић

www.osmiloradmarkovic.edu.rs/strucno/23-arhiva (преузето 1.4.2017)

14. Супер учење, www.superucenje.org.rs, (преузето 1.4.2017)

15. Дигитална агенда, Зборник радова програма „Дигитални час 2 2011/2012”, http://www.digitalnaskola.rs/konkurs/dc2/zbornik/brojPrijavaPoPredmetuIRazredu/razred_8/Informatika%20i%20ra%C4%8Dunarstvo/982.html (преузето 1.4.2017.)

16. Оштро Перце, <http://www.superucenje.org.rs/perce/> (преузето 1.4.2017)

17. Мостови, <http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=9> (преузето 1.4.2017).

18. Екологија, <http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=8> (преузето 1.4.2017).

19. Основна школа „Милорад Мића Марковић“

www.osmiloradmarkovic.edu.rs/zdravlje (преузето 1.4.2017).

20. Очување културног наслеђа

<http://superucenje.org.rs/ucenje/course/view.php?id=17> (преузето 1.4.2017).

21. Супер библиотека, <http://superbiblioteka.locloudhosting.net> (преузето 1.4.2017).

22. Дигитални час, <http://zbornikradova.mtt.gov.rs/zbornik> (преузето 1.4.2017).